

391/02.02.01/2026

Valmistelija / Beredare: toimialajohtaja, arki- ja vapaa-aika / sektordirektör, vardag och fritid Jukka Pietinen, kirjastopalvelupäällikkö / chef för bibliotekstjänster Lea Kuusirati, liikuntapalvelupäällikkö / chef för idrottstjänster Nikke Tuhkanen, nuorisopalvelupäällikkö / chef för ungdomstjänster Mia Liljeberg, rehtori / rektor Hannu Ollikainen, hyvinvointipäällikkö / välfärdschef Verena Kortelainen, ruokapalvelupäällikkö / chef för kostservice Tiina Soikkeli, palvelupäällikkö / servicechef Elina Halla, elinvoimapäällikkö / chef för livskraft Henna Piilo, etunimi.sukunimi(at)sipoo.fi

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä talousarvio seuraavaksi kalenterivuodeksi sekä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarvion valmistelusta vastaa kokonaisuutena kunnanhallitus ja kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Kuntalain mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi turvataan.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää.

Arjen ja vapaa-ajan toimialan vuoden 2027 toimintakate

Kunnanhallitus hyväksyi 15.06.2026 § 157 vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027–2029 kehykset. Sen mukaan Arjen ja vapaa-ajan toimialan toimintakate vuodelle 2027 on -9 040 137 €. Toimintakate ei sisällä sisäisiä menoja (sisäiset vuokrat, ITC-kulut). Toimialan talousarviosta siirtyy kunnanhallituksen alaisuuteen työllisyysalueesta, työttömyysturvasta ja ympäristöterveydenhuollosta aiheutuvat kustannukset yhteensä arviolta -4 545 000 €. Kustannusten siirtoa ei huomioitu toimialalle annetussa ulkoisten menojen talousarviokehyksessä.

Kunnanhallituksen päätöksessä osoitettiin toimintakatteen saavuttamiseksi velvollisuus suorittaa talouden sopeuttamistoimenpiteitä, joiden yhteenlaskettu kokonaisvaikutus on vuoden 2027 osalta -500 000 € vuoden 2026 ulkoiseen toimintakatteeseen verrattuna. Lisäksi toimialalle osoitettiin velvoite lisätä tuloja 100 000 €.

Vuoden 2027 talousarvion ulkoisten menojen toimintakate-ehdotus:

Toimintatuotot:	4 848 385 €
Toimintamenot:	-13 270 309 €
Toimintakate:	- 8 421 924 €

Talousarvioesityksen laatiminen

Talousarvion laatimisessa on huomioitu menojen sopeuttamisvelvoite. Toimialan palvelurakenteen takia sopeuttamistoimenpiteet kohdistuvat suurimmalta osin kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin.

Arjen ja vapaa-ajan palveluiden tulojen rakenteen takia toimialan tulojen kasvattamisella ei pystytä kattamaan kuin pieni osuus sopeuttamisvelvoitteesta. Nuorisopalveluilla (nuorisotalojen pienimuotoinen kahvilatoiminta), kirjastopalveluilla (lainojen sakkomaksut),

liikuntapalveluilla (mm. kuntosalimaksut) ja Sipoon opistolla (kurssimaksut) ovat myyntituloja. Niiden kohtuullinen korottaminen tuottanee marginaalisen tulokasvun. Merkittävät palvelumaksujen korotukset vähentävät palveluiden käyttöä, mikä puolestaan pienentää maksukorotuksista saatavaa hyötyä.

Valtiovalta on pienentänyt kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluille myönnettävien avustusten määrää, mikä heikentää palveluiden tulopuolta. Edellä mainituista syistä talousarvioesityksessä ei saavuteta kunnanhallituksen esittämää 100 000 € tulojen lisäystä vuodelle 2027.

Menoleikkaukset on osoitettu toimintoihin ja palveluihin, joita ei ole suoraan määritetty palveluita ohjaavissa säädöksissä, ja jotka ovat peruseruspalveluita täydentäviä palveluita. Menoleikkausten kohdentaminen on toteutettu siten, että niiden vaikutus erityisesti lasten ja nuorten palveluihin olisi mahdollisimman vähäistä. Haasteena on, että kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa lasten ja nuorten palveluiden osuus on merkittävä.

Koska hallituksen osoittama menoleikkausvelvoite on toimintamenojen osalta merkittävä, niitä ei voida toteuttaa ilman, että joitakin palvelukokonaisuuksia lopetetaan pysyvästi. Tästä syystä toimiala ehdottaa, että palvelutuotannon turvaamiseksi niiden rahoitusta tarkastellaan kunnan käytettävissä olevilla keinoilla, joilla katetaan toimitakateen noin 200 000 €:n ylitys.

Sisäiset menot

Valiokunnan talousarvioehdotuksessa ei ole huomioitu sisäisiä kustannuksia (sisäiset vuokrat, ITC-kulut), jotka vyörytetään hallituksen antaman talousarviokehityksen päälle.

Arjen ja vapaa-ajan toimiala hyödyntää toiminnassaan kunnan omia kiinteistöjä. Tästä syystä toimialan palveluverkkoon tehtävät supistukset eivät vaikuta kiinteistöjen ylläpitokustannuksiin, ellei kunta luovu tavalla tai toisella kiinteistöstä. Sen sijaan toimialan palvelut lisäävät kiinteistöjoen käyttöastetta. Osa arjen ja vapaa-ajan palveluista pystytään toteuttamaan nykyistä suppeammalla palveluverkolla.

Toimintaympäristön muutokset ja niiden vaikutukset talousarvioon

Kunta-alalla on voimassa virka- ja työehtosopimus (KVTES) kaudelle 2025–2028. Sopimuskauden aikana palkkataso nousee arviolta yhteensä noin 9,2 %. Vuoden 2026 aikana kuntasektorilla toteutetaan yleiskorotus sekä kehittämisohjelman mukainen erä, joiden yhteenlaskettu vaikutus on noin 2,7–3,0 %. Vastaavaa palkkakehitystä on odotettavissa myös vuosina 2027 ja 2028.

Palkkakustannusten nousu on huomioitava toimialan resurssisuunnittelussa, erityisesti henkilöstövaltaisilla palvelualueilla. Kehitys vaikuttaa suoraan palvelutuotannon kustannustasoon. Valtion vuoden 2027 talousarvion perusteella kuntien talouteen kohdistuu edelleen merkittäviä kustannus- ja tuottavuuspaineita.

Valtion toimenpiteiden toivotaan vahvistavan kuntataloutta lievästi, mutta kuntien on edelleen huolehdittava palveluiden järjestämisestä ja talouden tasapainottamisesta toimintatapoja uudistamalla ja resursseja priorisoimalla.

Toimialan palveluihin ei kohdistu merkittäviä uusia lakisääteisiä velvoitteita tai suoria valtion rahoitusmuutoksia. Toimialan tehtävänä on kuitenkin vastata kuntalaisten hyvinvoinnin, osallisuuden, työllisyyden ja elinvoiman edistämisestä sekä tukea kunnan kasvua muuttuvassa toimintaympäristössä.

Vuoden 2027 toiminnalliset painopisteet

Vuonna 2027 toimialan toiminnan keskeisenä tavoitteena on turvata laadukkaat ja vaikuttavat palvelut sekä vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia, työllisyyttä ja osallisuutta taloudellisesti kestäväällä tavalla. Palveluiden tuottamisessa keskeisenä toimintamuotona on kunnan sisäisen poikkihallinnollisen yhteistyön lisäksi avoin ja rakentava yhteistyö toimialan ukoisten yhteistyötahojen kanssa.

Keskeiset toiminnalliset painopisteet tulosyksiköittäin:

- **Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut**

Kirjasto-, kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja vapaan sivistystyön palvelut muodostavat keskeisen kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävän palvelukokonaisuuden. Palveluiden kehittämisessä korostuvat osallisuus, hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, palveluiden saavutettavuus sekä toimintojen vaikuttavuus.

- **Elinvoimapalvelut**

Työllisyys-, maahanmuutto- ja elinkeinopalveluiden merkitys kasvaa edelleen kuntien vastuun lisääntyessä työllisyyden hoidossa. Palveluilla tuetaan työvoiman saatavuutta, kotoutumista, yritysten toimintaedellytyksiä sekä kunnan elinvoiman ja pitovoiman vahvistumista.

- **Hyvinvointipalvelut**

Hyvinvoinnin edistämisen, ruokapalveluiden ja kunnan yhteisten asiakaspalveluiden tulosyksikö keskeisenä tehtävänä on tukea kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvoinnin edistäminen palvelualue koordinoi koko kunnan kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvää kehittämistyötä yhteistyössä kaikkien toimialojen kanssa. Siinä Planet Youth-toiminnalla on keskeinen asema.

Arjen ja vapaa-ajan toimialan palvelualueet esittelevät tarkemmin oman toimintansa ja toiminnan painopisteet tulosalueittain.

Valtuustolle ehdotettavat sitovat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2027

Valtuustolle esitettävät lakisääteiset vuoden 2027 sitovat toiminnalliset tavoitteet esitetään tarkemmin toimialan talousarviotekstin yhteydessä.

Esittelijä / Föredragande Toimialajohtaja, arki ja vapaa-aika / Sektordirektör, vardag och fritid
Pietinen Jukka

Ehdotus / Förslag

Arjen ja vapaa-ajan valiokunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle arjen ja vapaa-ajan toimialan vuoden 2027 talousarvioesityksen ja taloussuunnitelman suunnitelmakaudelle 2027–2029 liitteen 1 mukaisesti.

Utskottet vardag och fritid beslutar att föreslå till kommunstyrelsen och vidare till fullmäktige budgetförslag för sektorn vardag och fritid för år 2027 och ekonomiplan för planeringsperioden 2027–2029 i enlighet med bilaga 1.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut

Liitteet / Bilagor

Liite bilaga 1 - Talousarvio 2027 Arki ja vapaa-aika _ Vardag och fritid